PARTICULARITĂȚILE UNOR MIJLOACE DE PROBĂ ÎN CADRUL APLICĂRII PROCEDURII PREVĂZUTE DE art. 364[1] CPP RM

Irina PAVEL
CZU: 343.14(478) irinuta.pavel@yahoo.com

Potrivit Legii pentru modificarea şi completarea Codului de procedură penală nr.66 din 05.04.2012, intrată în vigoare din 27.10.2012, Codul a fost completat cu art.364[1], prin care se instituie o nouă modalitate a procedurilor simplificate de judecare a cauzelor penale. Examinarea cauzei penale în procedură simplificată este un instrument care oferă avantajul soluționării cu celeritate a cauzelor penale, atunci când inculpatul recunoaște în totalitate săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală [1, pct.43)].

Nu simpla recunoaștere a învinuirii este determinantă pentru a se da eficiență unui proces echitabil, desfășurat în limitele legalității și imparțialității, aceasta constituind doar o condiție procedurală, ci stabilirea vinovăției inculpatului cu privire la faptele reținute în sarcina sa [2, pct.51)].

Dacă inculpatul, din proprie iniţiativă ori după explicarea acestui drept de către preşedintele şedinţei de judecată, este de acord cu judecarea cauzei în ordinea prezentei proceduri, acesta, personal, prin înscris autentic (cerere întocmită în scris), declară că recunoaşte în totalitate fapta ori faptele imputate în rechizitoriu şi că judecata urmează să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prin urmare, potrivit probelor invocate de procuror în lista respectivă. Astfel, rezultă implicit că partea apărării nu mai poate interveni cu cereri de cercetare a altor probe [3].

Declarația personală privind recunoașterea în totalitate a faptei/faptelor și solicitarea ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, acestea în comun, reprezintă, în fapt, o dublă manifestare de voință a inculpatului, în sensul acceptării probatoriului administrat în cursul urmăririi penale și a achiesării exprese la renunțarea administrării de probe de către instanța de judecată, pe de o

parte, și al recunoașterii totale a faptelor, așa cum acestea au fost reținute prin actul de trimitere în judecată, pe de altă parte [4, p. 246-247].

Activitatea probatorie în cadrul procedurii simplificate constă în audierea inculpatului în momentul formulării de către acesta a cererii, în posibilitatea procurorului, a persoanei vătămate și a celorlalte părți de a pune concluzii și în administrarea probei cu înscrisuri, în măsura în care părțile sau persoana vătămată propun această probă [5, p. 248].

A.S. Razumov, bunăoară, consideră că pe lângă examinarea acelor probe asupra cărora indică părțile, instanța, din proprie inițiativă, poate examina materialele cauzei penale în cadrul cercetării judecătorești prin citirea anumitor documente din dosar care confirmă sau infirmă vinovăția inculpatului [6, p. 11]. Din cele menționate reiese că, chiar și în cazul procedurilor simplificate, este admisă o cercetare judecătorească în anumite limite în vederea asigurării pronunțării unei sentințe legale, întemeiate și echitabile [7, p. 120].

Din prevederile art.364[1] alin.(4) CPP rezultă că procedura simplificată este aplicabilă doar dacă din probele administrate în cursul urmăririi penale reiese că faptele inculpatului sunt stabilite şi sunt suficiente date cu privire la persoana sa pentru a permite stabilirea unei pedepse. Din conţinutul acestei norme se desprinde că aplicarea procedurii simplificate este posibilă numai atunci când din probele administrate în cursul urmăririi penale rezultă că fapta există, constituie infracţiune şi a fost săvârşită de inculpat [8, pct.15)].

Se observă că în cadrul adoptării procedurii respective de examinare a cauzei penale, o probă-condiție este declarația inculpatului.

Formulând solicitarea de a judeca cauza pe baza probelor administrate în fază de urmărire penală, inculpatul renunță neechivoc la dreptul de a interoga martori în fața instanței. Renunțarea nu este contrară art. 6 lit d) Capitolul 3 din CEDO, dreptul consacrat de aceste dispoziții neavând caracter absolut. Precizarea în declarația inculpatului, precum că acesta cunoaște și își însușește probele administrate în faza de urmărire penală, este necesară, deoarece renunțarea la audierea publică a martorilor trebuie făcută în cunoștință de cauză [9, pct.6); 10, p. 29].

Audierea inculpatului se realizează potrivit regulilor de audiere a martorului. Astfel, inculpatului i se aduce la cunoștință obiectul cauzei și

i se propune să declare despre faptele și circumstanțele pe care le cunoaște și care se referă la cauză. După ce inculpatul a făcut declarații, lui i se pot pune întrebări cu privire la faptele și circumstanțele care trebuie constatate în cauză. Primii îi pot pune întrebări apărătorul și participanții la proces din partea apărării, apoi procurorul și ceilalți participanți din partea acuzării. Audierea realizată în baza art. 364[1] CPP RM reprezintă un act de cercetare judecătorească. Prin urmare, în cazul judecării cauzei potrivit procedurii simplificate, instanța de judecată va efectua o cercetare judecătorească (la rândul ei, simplificată), iar declarația inculpatului luată în acest cadru constituie mijloc de probă.

Declarațiile inculpatului se consemnează în scris de grefier ca document separat care se anexează la procesul-verbal al ședinței de judecată în conformitate cu prevederile art. 337 CPP RM [11, pct.21)].

După audierea inculpatului în ordinea prevăzută de art.364[1] CPP, întru garantarea dreptului la apărare în egală măsură tuturor părţilor în proces, atunci când în cauză participă partea vătămată căreia prin infracţiune i-au fost cauzate daune materiale sau/şi morale, în legătură cu care nu a fost înaintată acţiune civilă, instanţa explică dreptul de a se constitui în calitate de parte civilă şi de a cere repararea prejudiciului cauzat prin infracţiune. Dacă partea vătămată solicită recunoaşterea în calitate de parte civilă şi înaintează acţiunea civilă în conformitate cu prevederile art.221 CPP, instanţa prin încheiere protocolară admite cererea în temeiul art.61 CPP, explicându-i acesteia şi inculpatului drepturile şi obligaţiile determinate de exercitarea acţiunii civile în cauza penală. Ca excepţie, părţile pot propune, în latura civilă, administrarea de probe care le deţin la acel moment şi le prezintă instanţei. În cazul în care instanţa de judecată a admis probele prezentate de părţi în latura civilă, acestea urmează a fi cercetate, cu reflectarea în procesul-verbal al şedinţei de judecată în conformitate cu prevederile art.336 CPP.

În cazul procedurii abreviate a judecării cauzei, este admisă o cercetare judecătorească, în anumite limite, în vederea dării unei sentințe legale, întemeiate și motivate. Desfășurarea ei depinde de voința instanței și a părților în virtutea caracterului dispozitiv al normei vizate. Instanța de judecată va efectua o cercetare judecătorească

simplificată, iar declarația inculpatului luată în acest cadru constituie mijloc de probă. [12, p.153]

Referințe:

1. Hotărâre privind excepţia de neconstituţionalitate a articolului 364/1 din Codul de procedură penală (judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală) (Sesizarea nr. 156g/2016).
2. Hotărâre privind excepţia de neconstituţionalitate a articolului 364/1 din Codul de procedură penală (judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală) (Sesizarea nr. 156g/2016).
3. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 29 privind judecarea cauzelor penale pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.
4. NEAGU, I., DAMASCHIN, M. *Tratat de procedură penală: În lumina noului Cod de procedură penală: Partea specială.* Vol. 2. București: Universul juridic, 2015. 676 p. ISBN 978-606-673-385-4.
5. Ibidem.
6. РАЗУМОВ, С. Производство по уголовным делам у мирового судьи. В: *Российская юстиция,* 2000, № 11, сс. 47-49. ISSN 0131-6761.
7. БОЧКАРЕВ, А.Е. *Особый порядок судебного разбирательства в уголовном судопроизводстве Российской Федерации*//Дисс.… канд. юрид. наук. Владимир, 2005. 213 с.
8. Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova cu privire la aplicarea prevederilor art. 364^1 CPP de către instanţele judecătoreşti nr. 13 din 16.12.2013.
9. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364/1 CPP de către instanțele judecătorești”, nr. 13 din 16.12.2013 [citat 10.08.2020]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/-search_hot_expl.php?id=346.
10. ȚONCU, S. Condițiile și procedura de inițiere a judecării cauzei penale pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. În: *Legea și viața,* 2018, nr. 9, pp. 28-33. ISSN 1810-309X.
11. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364/1 CPP de către instanțele judecătorești”, nr. 13 din 16.12.2013. [online]. [citat 10.08.2020]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=346.
12. TOMA, S. *Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală*, specialitatea: 554.03 – drept procesual penal/Teză de doctor în drept. Chișinău 2019. 187 p.